

Angående byggnadsminnesförklaring av två byggnader på Boktryckaren 1 i Eksjö

LÄNSSTYRELSENS AVGÖRANDE

Länsstyrelsen förklarar enligt 3 kap 1 § lagen (1988:950) om kulturminnen m m (KML) två sammanbyggda byggnader på Boktryckaren 1 i Eksjö för byggnadsminne.

Länsstyrelsen meddelar med stöd av 3 kap 2 § samma lag följande skyddsföreskrifter.

1. Byggnaderna får inte rivas, flyttas eller till sitt yttre byggas om eller på annat sätt förändras.
2. Byggnaderna skall underhållas så att de inte förfaller. Vård- och underhållsarbeten skall utföras på ett sådant sätt att byggnadernas kulturhistoriska värde inte minskar.
3. Fastigheten får inte ytterligare bebyggas eller på annat sätt förändras utan Länsstyrelsens tillstånd. Området skall hållas i sådant skick att byggnadernas utseende och karaktär inte förvanskas.

Enligt 3 kap 21 § samma lag gäller detta beslut omedelbart även om det överklagas.

BAKGRUND M M

Länsstyrelsen väckte den 15 december 1992 frågan om byggnadsminnesförklaring av två sammanbyggda byggnader på Boktryckaren 1 i Eksjö.

Av utredningen framgår i huvudsak följande.

Fastigheten är bebyggd endast med de två aktuella byggnaderna.

Den östra byggnaden består av två längor ställda i vinkel mot varandra. Byggnaden är uppförd av timmer i två våningar med fasad av träpanel i rustik i bottenvåningen och ovanför bottenvåningen är byggnaden försedd med

KULTUR G KME BESLUT AF211079

locklistpanel med profilerade locklister. Mellan våningarna löper en profilerad list. Fasaden delas av vertikalt med pilastrar. Mot gatan finns skyltfönster. Flertalet övriga fönster är av fyrluftstyp med högt sittande tvärpost. Fönstrens foder är profilerade och i övervåningen försedda med profilerade överliggare samt fönsterbröstningar med ramverk. Fasaden är ljusgrön med lister, pilastrar och fönster i vitt. Mot bakgården finns en balkong med järnräcke. Byggnaden har ett sadeltak belagt med bruna betongpannor. Byggnaden vilar på en sockel av huggen granit.

Den västra byggnaden består av två längor ställda i vinkel mot varandra. Byggnaden är uppförd av trä i 1 1/2 våning med fasad av ljusgrön liggande fasspontpanel. Bottenvåningens fönster är av fyrluftstyp med högt sittande tvärpost. De nedre bågarna har sex rutor och de övre har fyra rutor. Fönstrens foder är släta. Byggnadens sadeltak är belagt med tvåkupiga tegelpannor. Mot söder och väster finns takkupor vars fönster är av tvåluftstyp med en spröjs i varje båge. Byggnaden vilar på en sockel av huggen granit och putsad sten. Genom terrängförhållandena är sockeln särskilt hög mot väster. Sockeln är mot väster försedd med en suterrängvåning med skyltfönster och portar med liggande panel.

Den östra byggnadens ålder är oviss, men den fick i huvudsak sitt nuvarande utseende genom en ombyggnad 1876 efter ritningar av stadsbyggmästaren i Jönköping Wilhelm Witting.

Den västra byggnaden uppfördes som tryckeribyggnad efter ritningar från 1907, upprättade av byggmästarfirman Andersson & Abrahamsson, Eksjö.

Det område inom vilket byggnaderna är belägna har av Riksantikvarieämbetet och Länsstyrelsen ansetts vara ett kulturhistoriskt synnerligen märkligt bebyggelseområde enligt 3 kap 1 § KML.

Länsstyrelsen har den 25 januari 1993 upprättat förslag till skyddsföreskrifter.

Eksjö kommun har tillstyrkt förslaget till byggnadsminnesförklaring.

Fastighetens ägare Eksjö, har i yttrande till Länsstyrelsen godkänt en byggnadsminnesförklaring och föreslagna skyddsföreskrifter.

Riksantikvarieämbetet har i yttrande den 13 maj 1993 tillstyrkt en byggnadsminnesförklaring.

LÄNSSTYRELSENS MOTIVERING

Enligt 3 kap 1 § KML får en byggnad som är synnerligen märklig genom sitt kulturhistoriska värde eller som ingår i ett kulturhistoriskt synnerligen märkligt bebyggelseområde förklaras för byggnadsminne.

Ägare och innehavare av särskild rätt till fastighet har enligt 3 kap 10 § KML rätt till ersättning av staten om skyddsföreskrifter

1. utgör hinder för rivning av byggnad och skadan därav är betydande i förhållande till värdet av berörd del av fastigheten eller

2. på annat sätt innebär att pågående markanvändning avsevärt försvåras inom berörd del av fastigheten.

Medför skyddsföreskrifter att synnerligt men uppkommer vid användning av fastigheten, är staten skyldig att lösa fastigheten om ägaren begär det.

Den aktuella östra byggnaden har en exteriör som är typisk för byggnadskonsten under 1800-talets andra hälft. Den aktuella västra byggnaden är ett exempel på en tidig industribyggnad i Eksjö stadskärna. Byggnaderna har därför ett stort kulturhistoriskt värde. Byggnaderna kan emellertid, bl.a. på grund av interiöra förändringar, inte sägas vara synnerligen märkliga enligt nyss nämnt lagrum.

Byggnaderna ingår dock som betydelsefulla element i stadsmiljön norr om Stora Torget. Denna miljö omfattar bl.a. en ytterst välbevarad trähusbebyggelse inom den senmedeltida stadsplanen.

Enligt Länsstyrelsens bedömning får miljön i denna del av Eksjö stadskärna anses utgöra ett sådant bebyggelseområde som avses i lagrummet. Skäl föreligger därför för att förklara de aktuella byggnaderna, såsom ingående i detta område, för byggnadsminne.

För byggnadernas bevarande skall det av Länsstyrelsen den 25 januari 1993 upprättade förslaget till skyddsföreskrifter gälla. Länsstyrelsen bedömer härvid att skyddsföreskrifterna ej skall medföra ersättningsskyldighet gentemot ägare eller innehavare av särskild rätt. Ej heller kan föreskrifterna anses medföra att synnerligt men uppkommer vid användningen av fastigheten.

ÖVRIGT

Länsstyrelsen lämnar i förekommande fall råd och anvisningar i fråga om underhållet av byggnaderna och vården av det omkringliggande området.

Ändring av byggnadsminnet i strid mot meddelade skyddsföreskrifter får ske endast om det föreligger särskilda skäl för sådan ändring. Ansökan om ändring prövas av Länsstyrelsen.

HUR MAN ÖVERKLAGAR

Detta beslut kan överklagas hos Kammarrätten i Jönköping genom skrivelse till Länsstyrelsen - se bilaga (formulär 1).

I den slutliga handläggningen av detta ärende i vilket länsråd Bo Landholm beslutat och byrådirektör Anders Franzén varit föredragande har även bitr länsarkitekt Niklas Aronsson, förste länsassessor Claes von Sydow och länsantikvarie Per-Olof Ringquist deltagit.

Bo Landholm

Anders Franzén

Kopia till:
Riksantikvarieämbetet, delg kv, laga kraftbevis
Länsmuseet
Eksjö kommun
Inskrivningsmyndigheten, laga kraftbevis
Kulturmiljöenheten
CvS